

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ ӨңІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

II КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

II КНИГА

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлығасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. II Кітап. – Қостанай: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1231 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. II Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1231 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

УДК 37.02
ББК 74.00

Из этого можно сказать, что билингвальное образовательное пространство – это среда, в которую должны быть включены внешние и внутренние соглашения, с целью реализации успешного развития двуязычного ребенка, ориентированного на изучение социально-культурного опыта.

Ребенок, родители и педагоги выступают субъектами билингвального образовательного пространства, где необходимо сформировать навыки взаимодействия на двух языках между его участниками. Перед педагогами, занимающимися воспитанием и обучением детей дошкольного возраста в билингвальной среде, стоит сложная задача: подготовить детей к жизни в полиэтнической среде; обучить умению вести диалог с людьми разных национальностей и развить умения сотрудничества с ними. Семья является важным общественным институтом, где определяется система, регулирующая важность употребления двух языков, происходит формирование мотивации к обучению второго языка, осуществляется приобщение ребенка к национальным традициям и обычаям другого народа.

Становление билингвальной личности зависит от результата обучения родному языку, в процессе которого закладывается основа речевых компетенций и навыков результативного билингвизма.

Важно, чтобы обучение второму языку происходило на основе живого общения и являлось средством коммуникации. Дети, которые растут в билингвальной среде, имеют уникальную возможность освоить глубину обеих культур и могут стать компетентно лингвистическими людьми.

Для вхождения ребенка в социокультурную среду, в билингвальном детском саду должны быть созданы специальные условия. В большей мере социализацию личности ребенка и становления его познавательных и речевых способностей устанавливает образовательная среда детского сада. В связи с этим образовательная билингвальная среда детского сада должна учитывать бытовые, историко-культурные, региональные, природно-географические условия билингвизма.

Средством развития у детей уважения, интереса к истории и культуре разных народов, выступает ознакомление дошкольников с культурами казахского и русского народа и является важнейшим условием речевого развития в условиях билингвизма. Эффективным билингвальное обучение будет только в том случае, если реализовывать его не только в процессе развития речи, но и в течение дня, во время всех режимных моментах.

Список литературы:

- 1 Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана от 1 сентября 2022 года.
- 2 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения». Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>
- 3 Верещагин, Е.М. Психология и методологическая характеристика двуязычия (билингвизма). – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1969. – 160 с.

ОӘЖ711.7

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ҚОС ТІЛДІК МӘСЕЛЕСІ

Хасенова Жанат Омаровна
педагогика ғылымдарының магистрі
А. Байтұрсынов атындағы ҚӨУ,
Қостанай қ., Қазақстан
E-mail: Zhanat.0573@mail.ru

Өуезхан Гүлдаурен Жақанқызы
А. Байтұрсынов атындағы ҚӨУ,
«Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу»
мамандығының 4 курс студенті»

Аңдатпа

Бұл мақалада мектеп жасына дейінгі балаларды қос тілде оқыту мен тәрбиелеу және балалардың дұрыс ауызша сөйлеуін қалыптастыру, ауызша сөйлеудің қарапайым формаларын игерту өзекті болып табылады.

Тірек сөздер: *Қос тілді оқыту, оқыту әдісі, әдіс-тәсілдер, билингвалды компонент.*

Аннотация

В данной статье актуальны обучение и воспитание детей дошкольного возраста на двуязычии и формирование у детей правильной устной речи, овладение простейшими формами устной речи.

Ключевые слова: *Двуязычное обучение, метод обучения, методы, двуязычный компонент.*

Abstract

In this article, the teaching and upbringing of preschool children in bilingualism and the formation of correct oral speech in children, mastering the simplest forms of oral speech are relevant.

Key words: *Bilingual education, teaching method, methods, bilingual component.*

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасында балаларды мектеп жасына дейінгі екі (үш) тілде оқыту мектепке дейінгі білім беру саласында талқыланатын өзекті мәселелердің бірі екені баршамызға мәлім. Мектеп жасына дейінгі балаларды қазақ және орыс тілдерінде оқытудың негізгі мақсаты-тілдік қабілетін дамыту, қазақ және орыс тілдерімен қарым-қатынас құралы ретінде және қазақ және орыс халқының мәдениетімен таныстыру болып табылады.

Тілді оқыту бұл – балалардың танымдық қабілеттерін дамытудың, олардың қоршаған орта мен тиісті сөздік туралы қарапайым білім жүйесін игерудің, сөйлеу дағдылары мен мәдениетін қалыптастырудың жүйелі, мақсатты процесі. Оқыту әдісі – балалардың танымдық іс-әрекетін, тәрбиеші мен тәрбиеленушілердің өзара әрекеттесуін ұйымдастырудың әдістері мен әдістемелерінің жиынтығы. Тілді оқыту әдісі тәрбиеші мен балалардың мақсатты іс-әрекеттерінің бірлігінде, білімді игеруге, оқу мазмұнында қарастырылған тиісті сөйлеу дағдылары мен мәдениетін игеруге бағытталған қозғалыста жүзеге асырылады. Мектепке дейінгі мекемелерде екі тілді оқытудың негізгі формалары: күнделікті өмірде және тікелей білім беру қызметінде оқыту. Тиімді нысаны -мектепке дейінгі балалық шақта, тілді меңгерудің ең қолайлы кезеңінде сөйлеуді дамытудың белгілі бір міндеттері шешілетін кезінде оқыту. [1, 17 б]

Қос тілді оқытудың негізгі мақсаты-балалардың дұрыс ауызша сөйлеуін қалыптастыру. Ауызша сөйлеуді дамыту, ауызекі сөйлеудің қарапайым формаларын игеру, сөйлеу дағдылары мен мәдениетін қалыптастыру өздігінен емес, тәрбиешінің басшылығымен жүреді.

Сонымен қатар, мектеп жасына дейінгі балаларды қос тілде оқытуда әдістерді іріктеу және жас ерекшелігін анықтау маңызды екені белгілі. Осы орайда А.А. Леонтьев, П. Я. Галперин, Д. Б. Эльконин сияқты педагогтардың пікіріне мән беріп қарасақ, қос тілді үйренудің бірыңғай бастапқы жас шеңбері анықталмағанымен, қос тілді меңгеруді бастау үшін ең қолайлы аймақ-төрт жастан басталады. Нәрестелерде психологиялық кедергі жоқ және екінші тілді үйрену кезінде қателіктер жіберуден қорықпайды. Сондай-ақ алты-жеті жастан кейін сөйлеу механизмінің икемділігі белгілі бір дәрежеде жоғалады және бұл мектеп жасына дейінгі балалардың шет тілін оқытудың орындылығы мен уақтылығы туралы айтуға құқық береді, әрине, жас ерекшеліктеріне байланысты төрт-бес жасында алфавит пен грамматиканы үйренудің қажеті жоқ. Алдымен нәресте тыңдайды, қос тіліндегі сөздер мен сөз тіркестерін есте сақтайды, содан кейін ғана сөйлей бастайды. Қос тілді ерте үйрену бір сәттік міндеттерді шешуге ұмтылмайды. Екінші тілді меңгеру міндеті келешекке қойылады. Балабақша жағдайында қалыптасатын билингвизм ана тілінің басымдығын білдіреді. Ең бастысы, екінші тілді үйрену қозғалысы сақталады. Екінші тілмен және онда көрсетілген мәдениетпен ерте танысу баланың одан әрі әл-ауқатына "инвестиция" ретінде қарастырылады.

Осы орайда, балабақшада тәрбиешілер білім беру жүйесін топтық түрде жүргізуі тиіс деп санау қажет. Топтық оқыту көңілді және тиімді, өйткені тілдік жағдайлар диалогтарда, ойындарда пысықталады және осылайша тілдік кедергі бұзылады. Тәрбиеші топта кездейсоқ қарым-қатынас жағдайын жасайды және балалар қазақ және орыс тілдерінде сөйлейді, басқалардың сөйлеуін тыңдайды және сөйлеудің бір-біріне өзара әсері жүзеге асырылады. [2, 128-160 б]

Сонымен қатар, мектеп жасына дейінгі әр баланың ақпаратты қабылдаудың жеке жылдамдығы бар екені белгілі, сондықтан кейбіреулер материалды игеруге көп уақыт пен күш жұмсайды. Оқытудың маңызды түрлерінің бірі-ойын. Ойын мектеп жасына дейінгі балалардың жетекші іс-әрекеті болып табылады. Ол сонымен қатар екі тілді оқыту әдісі ретінде де қарастырылады. Ойын барысында балалар өздері байқамай, белгілі бір лексиканы игереді, тілдік дағдыларды, сөйлеу дағдыларын игереді және осылайша балаларда коммуникативті құзыреттіліктің негіздері дамиды. Олар сөздердің дұрыс айтылуын, үйлесімді сөз құруды үйренеді, қазақ және орыс лексикасын бекітеді және белсендіреді. Сана мен іс-әрекеттің бірлігі принципіне сәйкес психика тек іс-әрекетке қатысып қана қоймай, онда қалыптасады. Баланың психикасының қалыптасуы өз іс-әрекетінде жүреді. Ал мектепке дейінгі жастағы жетекші іс-әрекет-ойын. Ойын баланы қоршаған әлемнің элементтерімен байланыстырады, олар оның психикалық

дамуының элементтері болып табылады, онда бала мен ересектердің қарым-қатынасы және сол арқылы баланың шындыққа қатынасы көрінеді. Ойында бала өзінің танымдық және коммуникативті қажеттіліктерін қанағаттандыра алады. Ойын бала ересектердің өмірін бақылайтындықтан пайда болады, оларға еліктегісі келеді. Бірақ оның жасына байланысты бұл мүмкін емес, сондықтан ойын пайда болады. Онда бала әрқашан өзінен гөрі ақылды, үлкен және жауапкершілікті сезінеді, өйткені ол "ересек" болуы керек. Ойын әрекеті шығармашылық және иллюзиялық. Ойнап жүрген бала нақты өмірден айырмашылығы, ол ойдан шығарылған жағдайлардың шеңберіне қойылғанын түсінеді. Ойында баланың жеке басының психикалық, психологиялық ғана емес, моральдық қасиеттері де қалыптасады. Сондықтан ойын балаларға шет тілін үйретудің негізгі құралы болып табылады. [3, 128 б]

Сондай-ақ, мектепке дейінгі білім беру мекемесінің білім беру процесінде жеке орын компьютерлік дидактикалық ойындарға беріледі. Компьютерлік ойындарды қолданатын білім беру қызметі мектеп жасына дейінгі балалар үшін өте қызықты. Интерактивті дидактикалық ойындар баланың шығармашылық тұлғасының жан-жақты дамуына ықпал етеді. Бала дамиды: қабылдау, қол-көзді үйлестіру, бейнелі ойлау; танымдық мотивация, ерікті есте сақтау және зейін; іс-қимыл жоспарын құру, тапсырманы қабылдау және орындау мүмкіндігі.

Оқытудың тиімді әдістерінің бірі-ақпараттық және коммуникациялық технологияларды қолдану, яғни компьютерді, интернетті, теледидарды, бейнені, мультимедиа, аудиовизуалды жабдықты пайдалану, яғни коммуникацияның кең мүмкіндіктерін ұсына алатын барлық нәрсе. Бұл әдісті қазақ және орыс тілдерін оқытуда қолдану оқытуды дараландыруға және сөйлеу әрекетінің мотивациясына ықпал етеді. Балалар ақпараттық технологияларда қолданатын материалға қызығушылық танытады. Орыс тілін оқыту бойынша біз балаларға осы тілдегі мультфильмдерді, анимациялық сюжеттерді көрсетеміз және аудиожазбаларды тыңдатамыз. Осылайша, олар тілдің семантикалық негізін тез түсініп, тез сөйлей бастайды. Ана тілінің болуы материалды сәтті игеруге ықпал етеді. Сондай-ақ, балалар кейбір сөз тіркестерін жаттайды. Орыс тілін оқыту үшін ақпараттық технологиялар "шикізат" ретінде қызмет етеді, оның негізінде презентацияларды, слайд-фильмдерді жасай отырып, білім беру жобаларын жүзеге асыруға өте қолайлы. Осылайша, білім беру қызметін әртараптандыруға және жетілдіруге көмектесетін көптеген нұсқалар мен жұмыс әдістерін жасай білу қажет болып табылады. [4, 17 б]

Баланы қос тілді оқытуда тәрбиешінің балаға қоятын сұрақтары үлкен маңызға ие, бірақ бұл әдіс тәжірибемен бағаланбайды. Тәрбиеші сұрақ қойғанда, бала ойланады, ойлайды және сөздік қорынан сәйкес сөзді таңдайды. Осылайша, біз баланы тілді меңгеруге үйретеміз. Шебер және уақтылы қойылған сұрақтар баланың тілін жақсы жаққа өзгертеді: дұрыс сөзді таңдау, сөйлеу логикасы. Баланың белгілі бір әрекетке сәйкес орындалуына себеп болатын тапсырмалар сонымен қатар көптеген бағдарламалық мәселелерді шешудің тамаша әдісі болып табылады, атап айтқанда баланың сөздік қорын нақтылау, белсендіру. Әңгімелесу-баланың тілін дамытудың көптеген аспектілеріне қолданылатын бай әдіс. Балаларды әңгімелеу, атап айтқанда қайталау, үйлесімді сөйлеуді дамыту, сөздікті белсендіру үшін сәтті қолданылады. [5, 190-191б]

Жалпытілді оқыту әдістері әртүрлі. Тәрбиеші балаға тапсырмаларды шешу арқылы ең қол жетімді және қызықты болу үшін олардың әртүрлілігін пайдалануы керек. Әдістерді таңдау балалардың жасына және шешуге қойылған міндеттерге байланысты. Қазақ және орыс тілдерін оқытуда балаларды сөйлеу дағдылары мен мәдениетіне үйрететіндейітіп құру керек, олардың айналасындағылар туралы алғашқы қарапайым білімдерін қалыптастыру керек.

Балабақшаларда екі тілді білім беруді ұйымдастырудың әртүрлі модельдері бар екені белгілі. Тілді меңгеру баланың күнделікті іс-әрекеті барысында жүреді (сурет салу, ән айту, ойнау, Құрылыс және т.б.). Француз фонетика зерттеушісі Граммон ұсынған «Бір адам – бір тіл» қағидасына сәйкес бір тәрбиеші қазақ тілінде, ал екіншісі орыс тілде сөйлейді, бұл баланың санасында тіл мен осы тілде сөйлейтін адамның арақатынасын қамтамасыз етеді. [6, 63 б]

Сонымен қатар, табиғи жағдайда екі тілді баланы тәрбиелеу үшін неміс педагогтары Б. Кильхедер мен С. Йонекайт келесі принциптерін назарға алып қарастыруға болады. Ол принциптерде мына тұжырымдарды жүзеге асыру маңызды болады. Және сол арқылы қос тілді білім беру дами түседі. Нақты мына тұжырымдар: тілдің функционалды қолданылуы: тіл бала мен тәрбиешінің бірлескен іс-әрекеті процесінде қолданылуы керек (ойын, сурет салу, серуендеу және т. б.); тілдерді бөлу: білім беру процесінің барлық қатысушылары тәрбиешіні өзі сөйлейтін тілмен нақты және дәйекті түрде байланыстыруы керек; балаға эмоционалды және лингвистикалық назар аудару: эмоционалды және лингвистикалық рефлексияны үнемі жүзеге асыру қажет; позитивті тілдік көзқарас; тілдерді меңгеру балада жағымды эмоциялармен байланысты болуы керек .

Балалардағы қос тілділік мәселесі балалардың жас ерекшеліктерін ескеру шет тілін оқытудың оңтайлы жасын анықтау үшін өте маңызды. Сондықтан кез-келген оқуды бастау үшін баланың ерекшеліктері мен қасиеттері белгілі бір дәрежеде жетілуі қажет. Қос тілді ерте жастан үйрену мидың

сөйлеу жылдамдығына жауап беретін бөлігінің дамуына оң әсер ететінін анықтады. Егер баланы бес жасқа дейін екінші тілді үйрете басталса, қос тілді толық игеруде соғұрлым қарқынды дамиды. [7, 128-160 б]

Мектеп жасына дейінгі балаларды орыс тіліне үйретудің негізгі көздеген мақсаты – белгілі бір орыс тілі бойынша оңай білімділіктерге, яғни қарапайым әңгімені түсінуге және орыс тілінде сөйлеуге, айтуға үйрету болып табылады. Тілді балаларға үйрету көп жағдайда мұғалімнің қандай технологияны қалай пайдаланғанына байланысты. Ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды, жас ұрпаққа саналы, мән-мағыналы, өнегелі тәрбие мен білім беру – бүгінгі күннің талабы. Қазақстан Республикасының тәуелсіз елге айналып, әлемдік өркениеттің даму жолына түсуі орыс тілін меңгеруді жолға қою мақсатында ерте жастан оқыту алға серпіліс беретін қатынас тілі.

Ғылыми әдебиеттерде екі тілділіктің баланың сөйлеу дамуына оң немесе теріс әсері туралы қарама-қайшы көзқарастар келтірілген. Л. С. Выготскийдің пікірінше, еш жерде тәрбие мен оқытудың бағыттаушы рөлі баланың дамуы үшін екі тілділік жағдайындағыдай шешуші мәнге ие болмайды. Баланың сөйлеуін дамытуда қиындық туындауы мүмкін, егер тәрбие шарттары әр тілді қолданудың азды-көпті тәуелсіз саласының қалыптасуына кепілдік бермесе, бала тілдік жүйелердің кездейсоқ қоспасының күшіне енген кезде, балалардың билингвизмі өздігінен дамиды.

Қос тілді немесе екі тілді адам өмірде екі тілді азды-көпті үнемі қолданатын адам болып саналады. Егер адам кем дегенде бір тілде кез-келген ойды жеткілікті түрде білдіре алатын болса, қос тілділік шынымен қалыпты түрде дамиды деп саналады. Егер сөйлеу кез-келген тілде толық қалыптаспаса, онда ой құрылымы бұзылады және өзін-өзі көрсету әрекеттері сәтсіздікке ұшырайды. Бұл психологиялық күйзеліске ғана емес, қарым-қатынас ретінде терең шығындарға әкеледі. Екі тілді балаларда ана тілін, оның дыбыстық жүйесін, грамматикалық құрылымын, лексикалық құрамын және екінші тілді меңгеруде көмегі болады. [8, 261-263 б]

Қорытындылай келе, ерте жастан қазақ тілімен қатар орыс тілін меңгеру балалардың коммуникативті даму біліктілігін, балалардың қызығушылығын ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Орыс тілінің балабақшадағы басқа пәндерден ерекшелігі сол, ол тек тілдік білім жүйесін оқытумен шектелмейді, ең бастысы орыс тіліндегі сөз әрекетін мәдениетаралық қарым-қатынас құралы ретінде меңгеріп, нәтижесінде көптілділік және көптүрлі мәдениетті түсінетін тұлғаны қалыптастырудағы рөлімен ерекшеленеді. Ерте жастан орыс тілін оқыту балалардың коммуникативті даму біліктілігін, балалардың қызығушылығын ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Выготский Л. С. оқу процесінде балалардың психикалық дамуы. – Л., 1935.
2. Лалаева Р. И., Серебрякова Н. В. мектеп жасына дейінгі балаларда сөйлеудің жалпы дамуы туралы түзету (лексика мен грамматикалық жүйені қалыптастыру). — Санкт-Петербург.: Одақ, 1999. – 160 Б. балабақшадағы Екі Тілді Балалар. Әдістемелік құрал. [Мәтін] – М.: сұраныс бойынша кітап, 2011. – 128с.
3. Микляева, Н.В., Давидович, Л.Р., Микляева, Ю. В. балабақшадағы Екі Тілді Балалар. Әдістемелік құрал. [Мәтін] / Н. В. Микляева, Л. Р. Давидович, Ю. В. Микляева. – М.: Сфера, 2016. – 128 б.
4. Овчинников А. В., ПРОТАСОВА Е. Ю. Билингвизм және ерекше тілдік дамуымаған балалар // Логопед. – 2011, № 5. – Б. 6-17.
5. Таллер, А.А. мектепке дейінгі білім берудегі билингвизм мәселесі / А. А. Таллер. – Мәтін: тікелей // Жас ғалым. – 2018. – № 5 (191). – 190-191 ББ. – URL: <https://moluch.ru/archive/191/48176/> / (өтініш берген күні: 23.01.2021).
6. Яцыкевичюс А. И. көптілділікті қалыптастыру психологиясы: реферат. дис. дәрігер. психол. ғылымдар. Вильнюс, 1970.
7. Лалаева Р. И., Серебрякова Н. В. мектеп жасына дейінгі балаларда сөйлеудің жалпы дамуы туралы түзету (лексика мен грамматикалық жүйені қалыптастыру). — Санкт-Петербург.: Одақ, 1999. – 160 Б. балабақшадағы Екі Тілді Балалар. Әдістемелік құрал. [Мәтін] – М.: сұраныс бойынша кітап, 2011. – 128 с. Микляева, Н. В., Давидович, Л. Р., Микляева, Ю. В. балабақшадағы Екі Тілді Балалар. Әдістемелік құрал. [Мәтін] / Н. В. Микляева, Л. Р. Давидович, Ю. В. Микляева. – М.: Сфера, 2016. – 128 б.
8. Шахлович, С.И. мектепке дейінгі екінші тілді оқыту жүйесіндегі заманауи тәсіл / С. И. Шахлович. – Мәтін: тікелей // Жас ғалым. – 2016. – № 7.6 (111.6). – 261-263 ББ. – URL: <https://moluch.ru/archive/111/27738/> / (өтініш берген күні: 01.12.2022).